

SYLABUS

VZDĚLÁVACÍ PROGRAM:

UČITELSTVÍ VŠEOBECNĚ-VZDĚLÁVACÍCH PŘEDMĚTŮ

Sociologie výchovy a sociální pedagogika

KÓD PŘEDMĚTU

[OP2S32014](#)

Garant:	PhDr. Jana Kohnová, Ph.D.
Vyučující:	PhDr. Eva Marádová, CSc.
Fakulta:	Pedagogická fakulta
Pracoviště:	Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství
Akademický rok:	2015/2016
Semestr:	Letní
Rozsah výuky:	12 hodin přímé výuky / 8 hodin samostudia
Způsob výuky:	Kombinované studium
Způsob zakončení:	Zkouška

Cíl předmětu:

Kurz je zaměřen na aktuální témata sociologie výchovy (od vymezení předmětu této disciplíny až po konkrétní problémy sociologie výchovy jako jsou globalizace, gender problematika, škola jako instituce, funkce výchovy a školy apod.) a na související problémy sociologie rodiny. Pozornost je soustředěna zejména na změny hodnotového systému rodiny a rovnost šancí v přístupu ke vzdělávání. V úzkém propojení dvou hraničních vědních disciplin seznamuje posluchače se současným pojetím sociální pedagogiky u nás a ve světě. Nabízí různé pohledy na problematiku výchovy, zejména na její sociální souvislosti. Pozornost je věnována sociální výchově v práci třídního učitele, pedagogice prostředí, problematice sociálních deviací, oblasti práce s rizikovými a sociálně znevýhodněnými skupinami, prevenci rizikových projevů chování žáků.

Obsah kurzu:

1. Celospolečenský kontext výchovy a vzdělávání, úloha výchovy ve společnosti, kultura, vztahy mezi výchovnými hodnotami a cíli a sociální strukturou
2. Vývoj sociologických přístupů k výchově a vzdělávání
3. Sociální souvislosti rozvoje vzdělávání (technologie, ekonomika, politika, kultura, národní vědomí, demografický vývoj)
4. Rovnost přístupu ke vzdělávání
5. Struktura a funkce výchovných institucí, sociální podmínky jejich činnosti

6. Metody a techniky sociologického výzkumu
7. Socializace – charakteristika jednotlivých etap v životě člověka
8. Sociální zrání, přebírání rolí (norm, hodnot) odpovídajících věku
9. Sociologie dětí a mládeže - předjímání rolí budoucích (hrou, studiem, „plánováním“), zlomové události v životě člověka
10. Osvojování mužských a ženských rolí, problematika sexuální výchovy
11. Sociologie rodiny - funkce rodiny, proměny současné rodiny
12. Vliv vrstevnických skupin na socializaci jedince
13. Vztahy školy a rodiny za spolupůsobení dalších sociálních vlivů
14. Faktory utváření životního stylu, determinanty objektivní a subjektivní
15. Hodnotový systém současné mládeže jako významný faktor utváření zdravého životního stylu
16. Rozvoj osobnosti dětí a dospívajících v závislosti na různých typech sociálního prostředí, výchova ke zdraví
17. Rodina jako sociální prostředí, sociální deviace v rodině, domácí násilí
18. Proměna intencionálního prostředí ve výchovných institucích v souvislosti s kurikulární reformou
19. Vliv médií na chování dětí a mládeže, vliv komunity. Mediální násilí
20. Děti a mládež jako ohrožená sociální skupina, ochrana bezpečí dětí
21. Společensky nežádoucí chování u dětí a mládeže. Agresivita a šikana, výtržnictví, vandalství, působení extrémistických hnutí, kriminalita, drogová závislost, syndrom CAN, komerční sexuální zneužívání, domácí násilí aj.
22. Strategie prevence, včasné intervence a terapie sociálně nežádoucích jevů v mezirezortním přístupu
23. Úloha třídního učitele v oblasti prevence společensky nežádoucích jevů
24. Sociálně výchovná práce pedagoga ve vztahu k různým skupinám, vč. minorit
25. Sociální opora jako významná součást pomoci v krizových situacích, resocializační projekty a programy.

Povinná literatura:

Doporučená literatura:

Doporučená literatura:

- BENDL,S.: *Školní kázeň. Metody a strategie*. Praha, ISV 2001.
- DUNOVSKÝ,J.a kol.: *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha, Grada Publishing 1995.
- HAVLÍK, R. a KOŤA, J. *Sociologie výchovy a školy*. Praha: Portál, 2002.
- HOPF,A.: *Sociální pedagogika pro učitele*. Praha, PedF UK 2001.
- HRADEČNÁ,M.a kol.:*Vybrané problémy sociální pedagogiky*. Praha,UK 1995.
- JEDLIČKA,R.-KOŤA,J.: *Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*. Praha, Karolinum 1998.
- KOLÁŘ,M.: *Bolest šikanování*. Praha, Portál 2001.
- KRAUS, B. aj. *Člověk - prostředí – výchova. K otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001.
- PRŮCHA,J.: *Multikulturní výchova*. Praha, ISV 2001.

PŘADKA,M.-KNOTOVÁ,D.-FALTÝSKOVÁ,J.: *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Brno, MU 1998.

ŘÍČAN,P.: *Agresivita a šikana mezi dětmi*. Praha, Portál 1995.

SAK,P.: *Proměny české mládeže*. Praha, Petrklíč 2000.

Požadavky ke zkoušce:

- příprava a realizace vlastního výzkumného šetření
- zkouška vychází z klauzurní práce